

Efesolaiskirjeen selitys 8
Ef. 2:11–22

Kristus, kirkon yhdistäjä

Viime kerralla käsitelimme tässä Paavalin Efesolaiskirjeen selityksessä sovitusopin perusasioita. Eli sitä, kuinka Jumala on Jeesuksen kuolemassa ja ylösnousemuksessa lahjoittanut ihmiskunnalle sovituksen, joka otetaan vastaan armosta, uskomalla se todeksi. Tämä uskokin on armoa, sillä se on Jumalan teko meissä, hänen lahjansa.

Juutalaisten ja pakanoitten suhde seurakunnassa

Seuraavaksi Paavali alkaa käsitellä uutta teemaa, juutalaisten ja pakanakristittyjen suhdetta.

Muistakaa, että te olitte synnyltänne vierasheimoisia, ympärileikkaamattomia – niinhän teitä nimittivät ne, joita ihmisten tekemän leikkauksen vuoksi sanotaan ympärileikatuiksi. Siihen aikaan te elitte ilman Kristusta, Israelin kansan ulkopuolella ja osattomina liitoista ja niiden lupauksista, olitte maailmassa vailla toivoa ja vailla Jumalaa (Ef. 2:11–12)

Efeson seurakunta muodostui entisistä pakanoista, ei-juutalaisista. Heillä ei ollut Jumalan kanssa liittosuhdetta, niin kuin juutalaisilla, joiden kanssa Jumala oli Mooseksessa tehnyt liittonsa ja antanut sen vakuudeksi ympärileikkauksen liiton. Siksi he olivat Jumalan kansan kannalta ”vierasheimoisia, ympärileikkaamattomia”.

Paavali sanoo, että tämä tarkoittaa sitä, että he olivat ”osattomia liitoista ja niiden lupauksista”. Voiko tämä pitää paikkansa? Ovatko ei-juutalaiset tosiaan maailmassa ”vailla toivoa ja vailla Jumalaa”?

Minä uskon, että tuo Paavalin lausuma pitää ottaa ihan todesta. Jumala on tosiaan historiassa tehnyt liiton ainoastaan Israelin kansan kanssa. Muut kansat ja kulttuurit hän on eräässä mielessä jättänyt oman onnensa nojaan.

Noan liitto

Raamatun perusteella ei tosin ihan kokonaan. Vanha testamentti kertoo liitosta, jonka Jumala vedenpaisumuksen jälkeen teki Noan ja hänestä polveutuvien kansojen kanssa. (Raamatun käsityksen mukaan tämä tarkoittaa kaikkia ihmiskunnan kansoja.

Tämän liiton sisältö on seuraava:

Jumala siunasi Noan ja hänen poikansa ja sanoi heille: "Olkaa hedelmälliset ja lisääntykää ja täyttäkää maa. Kaikki villieläimet ja taivaan linnut, kaikki maan päällä liikkuvat eläimet ja meren kalat pelkäävät ja säikkyvät teitä; ne on annettu teidän

valtaanne. Teidän ravintonanne olkoot kaikki olennot, jotka elävät ja liikkuvat. Ne kaikki minä annan nyt teille, niin kuin annoin teille vihreät kasvit. Mutta lihaa, jossa vielä on jäljellä sen elämänvoima, veri, te ette saa syödä. Ja jokaisen, joka vuodattaa teidän verenne, teidän elämänvoimanne, minä vaadin tilille. Minä vaadin tilille jokaisen eläimenkin. Vaadin tilille jokaisen ihmisen, joka vuodattaa lähimmäisensä veren. - - Ja Jumala sanoi Nooalle ja hänen pojilleen: "Minä teen liiton teidän ja teidän jälkeläistenne kanssa, kaikkien elävien olentojen kanssa, jotka ovat teidän kanssanne maan päällä, lintujen, karjaeläinten ja kaikkien villieläintenkin kanssa, kaikkien niiden kanssa, jotka tulivat arkista ulos. Minä teen liiton ja annan teille lupaukseni: koskaan enää ei vedenpaisumus tuhoa kaikkea elävää, se ei koskaan enää hävitä maata." (1. Moos. 9:1–11)

Tämä tarkoittaa Raamatun mukaan, että Jumala on tehnyt pakanakansojenkin kanssa liiton siitä, että luonnonjärjestys säilyy: "Niin kauan kuin maa pysyy, ei lakkaa kylvö eikä korjuu, ei vilu eikä helle, ei kesä eikä talvi, ei päivä eikä yö." (1. Moos 8:22). Tähän järjestykseen kuuluu myös moraalin ja etiikan perusasiat: ihminen ei saa tappaa tai vahingoittaa toista ihmistä. Joka niin tekee, sen Jumala itse vetää rikoksestaan tilille.

Kertomus Noasta on mielestäni myyttiseen muotoon puettu kertomus siitä tosiasiasta, että tällainen liitto Jumalalla on kaikkien kansojen kanssa. Pakanoittenkin. Tässä mielessä Paavalin sanat ”elitte osattomina liitoista ja niiden lupauksista, olitte maailmassa vailla toivoa ja vailla Jumalaa” ei ihan täysin pidä paikkaansa. Pakanoillakin oli ja on Jumalan kanssa sen verran tekemistä, että hän ylläpitää heitä varten luonnon järjestyksen ja moraalin perustan. Tästähän pakanakansoillakin on uskonnoissaan jonkin verran tietoa ja tajua.

Mutta tuollainen suhde Jumalaan ei tuo ihmiselle toivoa tai Jumalaa siinä mielessä, että hänellä olisi elävä Jumala-suhde. Jumala valitsi ainoastaan yhden kansan, Israelin, jolle hän ilmoitti itsensä historiassa. Se tapahtui Abrahamin ja Mooseksen kautta solmittujen liittojen kautta. Se koski vain Israelin kansaa, ei muita kansoja.

Uusi liitto koskee pakanoitakin

Mutta nyt Jumala on Paavalin mukaan laajentanut tuo historiassa annetun erityisen liiton koskemaan myös pakanoita. Se on tapahtunut Messiaan, Nasaretin Jeesuksen kautta.

Mutta nyt Jumala on Kristuksessa Jeesuksessa, hänen veressään, tuonut lähelleen teidät, jotka ennen olitte kaukana hänestä (Ef. 2:13)

Tuo uusi liitto kaiken ihmiskunnan kanssa perustuu Jeesuksen vereen. Siinä Jumala itse kärsi ihmiskunnan, sekä juutalaisten että pakanoitten, syntien rangaistuksen. Näin pakanatkin, jotka ennen olivat syntiensä takia hylätyt kauas Jumalasta ja eroon hänestä, nyt heidätkin on tuotu lähelle Jumalaa, hänen yhteyteensä.

Kristus on meidän rauhamme. Hän on tehnyt nämä kaksi ihmisryhmää yhdeksi ja kuolemallaan hajottanut niitä erottaneen vihollisuuden muurin. Hän on kumonnut lain käskyineen ja säädöksineen, jotta hän omassa itsessään loisi nuo kaksi yhdeksi uudeksi ihmiseksi, ja näin hän on tehnyt rauhan. Ristillä kuollessaan hän omassa ruumiissaan sai aikaan sovinnon Jumalan ja näiden molempien välille ja teki näin lopun vihollisuudesta. (Ef. 2:14–16)

Kun Paavali puhuu ”näistä kahdesta ihmisryhmästä”, hän tarkoittaa juutalaisia ja pakanoita. Heidän välillään vallitsi ennen Kristusta vihollisuus. Siksi, että juutalaisilla oli Jumalan antama laki, jonka perusteella he saattoivat katsoa olevansa parempia kuin pakanat. Toisaalta Mooseksen laki velvoitti juutalaisia erottautumaan pakanoista, jotta he eivät kadottaisi ominaislaatuiaan Jumalan omana kansana. Tähän kuului esimerkiksi monimutkaisia ruoka- ja muita puhtaussäännöksiä. Sellainen kuitenkin aiheutti pakanoissa kateutta ja juutalaisissa ylpeyttä. Heidän välillään oli erottava muuri, vihollisuuden muuri, joka eräässä mielessä oli Jumalan itsensä Mooseksen kautta pystyttämä.

Kristus on meidän rauhamme

”Kristus on meidän rauhamme.” Nimittäin rauha juutalaisten ja pakanoitten välillä. Jeesus on kuolemassaan lunastanut sekä pakanat että juutalaiset samalla tavalla Jumalan kansaksi, hänen lapsikseen. Tuo Jumalan kansan kansalaisoikeus ei perustu Jumalan lain noudattamiseen, vaan Jeesuksen ristin uhriin ja ylösnousemukseen, sekä niiden omaksumiseen kasteessa ja uskossa.

Siksi Paavali kirjoittaa, että Jeesus on ”kumonnut lain käskyineen ja säädöksineen”. Hän on omassa itsessään luonut ”nuo kaksi yhdeksi uudeksi ihmiseksi ja näin tehnyt rauhan.”

Tämä tarkoittaa sitä, että jumalasuhteen kannalta ei enää ole väliä kansallisuudella tai sukupuulla. Tai edes sukupuolella.

Yhdentekevää, oletko juutalainen vai kreikkalainen, orja vai vapaa, mies vai nainen, sillä Kristuksessa Jeesuksessa te kaikki olette yksi. Ja jos te kerran olette Kristuksen omia, te olette Abrahamin jälkeläisiä ja saatte periä sen, mikä hänelle oli luvattu (Gal. 3:28–29)

Tuo Jeesuksen kautta tullut sovinto koskee siis sekä Jumalan ja ihmisten välejä että myös eri kansojen välejä. Tätä tarkoittaa edellä siteeratun jakson loppu: ” Ristillä kuollessaan hän omassa ruumiissaan sai aikaan sovinnon Jumalan ja näiden molempien välille ja teki näin lopun vihollisuudesta.”

Rauhan julistus

Tuo sovinto ei kuitenkaan tapahdu ilman, että siitä tuodaan tieto ihmisille:

Hän tuli julistamaan rauhaa teille, jotka olitte kaukana, ja rauhaa niille, jotka olivat lähellä. Hän on avannut meille molemmille pääsyn Isän luo yhden ja saman Hengen johdattamina (Ef. 2:17–18)

”Kaukana olleet” tarkoittaa luonnollisesti pakanakansoja. Meillä ei ennen Jeesuksen evankeliumia ollut kuin hyvin hämärä ja kaukainen suhde Jumalaan. ”Lähellä olleet” tarkoitti juutalaisia, joiden kanssa Jumala oli kyllä tehnyt liiton, mutta jotka silti syntiensä takia elivät erossa Jumalasta. Molemmat tarvitsivat sitä, että heille kuulutetaan sanomaa Jeesuksessa tulleesta rauhasta Jumalan ja ihmisten kesken.

Jeesus itse aloitti tuon rauhan sanoman julistamisen maan päällä. Hänen sanomansahan oli: ”Taivasten valtakunta on tullut teitä lähelle. Muttakaa mielenne ja uskokaa hyvä sanoma.”

Taivaaseen astumisensa jälkeen Jeesus uskoi tuon saman sanoman julistamisen lähettävilleen eli apostoleilleen ja heidän seuraajilleen. Me puhumme hänen sanojaan, hänen valtuuttaminaan. Siksi Jeesus itse on edelleenkin se, joka tulee julistamaan kansoille rauhaa Jumalan ja toinen toisensa kanssa.

Rauha perustuu siihen, että me pääsemme Jumalan, taivaallisen Isämme, yhteyteen Pyhän Hengen vaikutuksesta.

Te ette siis enää ole vieraita ja muukalaisia, vaan kuulutte Jumalan perheeseen, samaan kansaan kuin pyhät (Ef. 2:19).

Jumalan perhe eli pyhien kansa

”Vieras ja muukalainen” tarkoittaa ulkopuolelle suljettua. Sellaista, joka ei ole osallinen sisäpiirille kuuluvista eduista ja yhteenkuuluvaisuuden tunteesta. Nyt tällainen vieraantuminen on Jeesuksen kautta voitettu ja pakanatkin, myös jokainen meistä saa tulla omistamaan itselleen Jumalan perheeseen kuulumisen. Jumala on sen perheen Isä, me olemme keskenämme veljiä ja sisaria, riippumatta kansallisuudesta ja polveutumisesta. Me olemme ”pyhien kansalaisia” (*sympolitai toon hagioon*), niin kuin kreikankielinen alkuteksti sanoo.

Tämä tarkoittaa sitä, että eri maiden kansalliset kirkot tai ”kansankirkot” eivät teologisessa mielessä ole kovin syvällistä ajattelua. Oikea Kristuksen kirkko on maailmanlaajuinen ja yksi. Se ei ole jakaantunut eri kansoihin.

Te olette kiviä siinä rakennuksessa, jonka perustuksena ovat apostolit ja profeetat ja jonka kulmakivenä on itse Kristus Jeesus. Hän liittää koko rakennuksen yhteen niin että se kasvaa Herran pyhäksi temppeliksi, ja hän liittää teidätkin Hengellään rakennuskivinä Jumalan asumukseen (Ef. 2:20–22).

Jos Kristuksen kirkon perustuksena ei enää ole kansallisuus, niin mikä sitten? – Apostolit ja profeetat, vastaa Paavali.

Tämä tarkoittaa sitä, että Kristuksen yksi, monista eri kansoista yhdeksi koottu kirkko perustuu sille evankeliumin sanomalle, jonka Jeesus jätti apostoleilleen. Siksi kirkoissa lausuttavassa Nikaian uskontunnustuksessa sanotaan: ”Uskomme yhden, pyhän, yhteisen ja apostolisen kirkon.”

Kirkko ei siis ole jonkin kansakunnan tai yhteiskunnan uskonnonhuoltolaitos. Vaikka tosin joskus näyttää siltä, että Suomen evankelis-luterilainen kirkkomme yrittää perustella Suomen kansalle olemassaoloaan tällä. Perustelu on surkea. Perustuksenamme on oltava ”apostolit ja profeetat” eli se sanoma, jonka Jeesus jätti apostoleilleen ja joka toisaalta oli ennakoitu jo Vanhan testamentin profeetoilla.

Kun tämä on kirkon perustuksena, niin silloin ”kulmakivenä” on Jeesus Kristus.

Kulmakivi tarkoittaa holvikaaren ylintä kiveä, joka pitää katon eri sivut kasassa omalla painollaan ja muodollaan. Kirkossa se on Kristus. Ei esimerkiksi kansan suosio ja kirkollisverojen maksaminen.

Kirkollisverotkin ovat toki hyvä asia. Mutta ne eivät voi olla kulmakivi. Sen on oltava Jeesus itse. Kaiken toiminnan kirkossa on perustuttava häneen. Kun näin on, kirkko kasvaa ”pyhäksi temppeliksi Herrassa.” Yksittäiset kristityt liittyvät tällöin osaksi tätä näkyvää ja ihmisistä koostuvaa yhteisöä ja organisaatiota, joka samalla kuitenkin on hengellinen ”Jumalan asumus”.